

YABANEL

AYLIK KÜLTÜR VE SANAT DERGİSİ

**HALKIN SANATÇISI HALKIN
SAVAŞÇISIDIR !**

Y. GÜNEY

sayı 3. mayıs 1981

BU SAYIDA

•Yabanel'e omuz verelim.....	1
•Yılmaz Güney / M. Demir	2
•Şiir / N. Behram, E. Gökçe, M. Oruçoğlu	4
•Çağ Dışı Yayınları Tanıyalım	5
•Şiir / Emekçi, Zamani, Seyfili, Kemteri	6-7
•Oğluma Hikayeler / Y. Güney	8
•Haklarımız / M. Yılmaz	12
•Fıkralar / H. Kifayet'in "12 Mart Fıkraları" kitabından	13
•Şiir / A. Akpınar	14
•Seçme Sözler / Şeyh Bedreddin	14
•Tarihsel olarak Dünyada ve Türkiye'de 1 Mayıs	15
•Fıkra / H. Kifayet'in "12 Mart Fıkraları" kitabından	18
•Haber/ Yorum	19
•Okurlardan- Okurlara	21

Kapak : Pablo Picasso 'dan bir tablo

YABANEL

Aylık kültür ve sanat dergisi

Sorumlusu : M. Demir

Abone ve yazışma Adresi : Fraunhoferstr. 26
1000 Berlin 10, Berlin West

Abone şartları : Altı aylık 10 DM
Yıllık 20 DM

Abone masrafı : M. Demir
Hypo Bank
Konto Nr. 2600411430
Berlin-West

postalanır.

ONUR
TOPLUMSAL TARİH VE KÜLTÜR
VAKFI

Yabanel'e omuz verelim

Yabanel'in dördüncü sayısı 15 Haziran'da çıktığı zaman bir çok okurun izni başlamış olacak. İzin öncesi bazı açıklamalar yapmayı uygun buluyoruz.

Temmuz ve Ağustos aylarında dergi çıkmayacak. Derginin tatilden sonra ilk sayısı 15 Eylül'de çıkacak.

Derginin iki büyük sorunu var. Bu sorunları aşmamız gerekiyor.

Birincisi; içeriğin daha da güçlendirilmesi ki, bu konuda oldukça olumlu gelişmeler şimdiden söz konusu. İçeriğe katkıda bulunalım!

İkincisi; dağıtımın sistemlileşmesi ve arttırılması. Eğer bu sağlanamassa, dergi maddi sıkıntı çekebilir. Bu konuda bütün okuyucularımızın desteğine ihtiyacımız var. Her okuyucu çevresinde toplu satış yaparak ya da abone kampanyası sürdürerek, dağıtımda görev alabilir. İlgi duyanların adreslerini ilişki kurulmak üzere bize bildirebilir. Yaratıcılığımızı kullanalım, Yabanel' i yaygınlaştıralım!

Önümüzde yeni görevler bizleri bekliyor. Sonbaharda, iki dalda şiir yarışması düzenliyeceğiz. Dörtlükler şeklinde yazılan şiirleri bir bölümde, serbest vezinle yazılan şiirleri başka bir bölümde değerlendireceğiz.

Yarışmanın şartlarını, jürisini, ve ödülleri önümüzdeki sayılarda açıklayacağız.

Bunun yanı sıra YABANEL YAYINLARI, kültürel faaliyetlerimize katkıda bulunmak amacıyla, yayıncılığa başlayacak. YABANEL YAYINLARI, dergi ile organik bir bağ içinde faaliyet gösterecek.

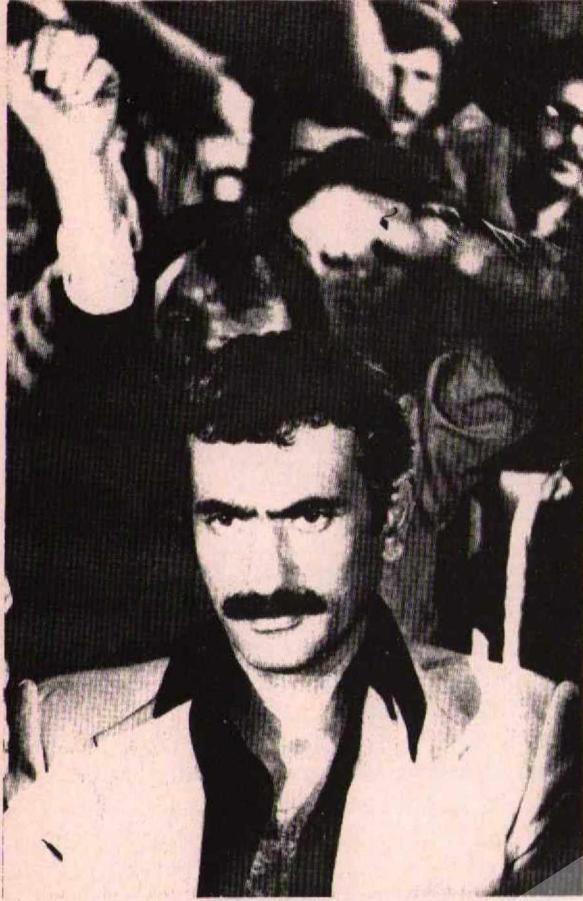
YABANEL YAYINLARI'nın ilk hizmeti, yurt dışında yaşayan ozanlarımızı tanıtmak ve eserlerini, belli bir sıra dahilinde okuyucuya ulaştırmak olacak.

Ozan arkadaşlar şimdiden, kendilerini tanıtan -iki daktilo sayfasını geçmeyen- bir yazı ile en az beş şiirini derginin adresine postalamalıdır.

Taşımak durumunda olduğumuz yükler, ağırdır. Az sayıda insan tarafından taşınması zordur. YABANEL'e omuz verip, destek olalım!

Saygılarımızla...

YABANEL

YILMAZ GÜNEY

M. DEMİR

Geçtiğimiz ay Fransa'nın Paris kentinde yapılan uluslararası Film Festivalinde Yılmaz Güney imzalı dört film ilgi ile izlendi.

Bu yıl Yılmaz Güney'in onbir filmi Londra ve Berlin uluslararası film festivallerinde de dünyanın çeşitli ülkelerinden gelen yapımcılara, eleştirmenlere ve sanatsevenlere gösterildi. Dünya Sinema Eleştirmenleri Birliği, Berlin Uluslararası Film Festivalinde Yılmaz Güney'e dünya sinemasını başarılı çalışmalarıyla onurlandırdığı için ödül verdi.

Bilindiği gibi, özellikle yetmişli yıllardan sonra gerek dünyada, gerekse ülkemizde gözler Yılmaz Güney'e çevriliyordu. Cannes, Royan, Grenoble, Pesora, Venedik, Berlin, Strasburg gibi uluslararası film festivalleri filmlerinin sergilendiği önemli festivallerdi.

Bugün durum nedir? Dünyaca takdir edilen bu sanatçıya ülkemizde nasıl bir muamele yapılıyor?

Filmlerinin bırakalım televizyonlarda gösterilmesini, desteklenmesini v.s. sinemalarda oynatılmaları bile engelleniyor. Ayrıca film yapmanın, halktan yana olmanın mükafatı ise ömür boyu süren cezalara çarptırılmak oluyor. Askeri yönetim Yılmaz Güney için yeni 190 yılı aşkın ceza talep ediyor. Onu "dışarı" çıkartmak istemiyorlar.

Biz onun onurlu kavgasına saygımızı belirterek, kısaca hayatına ve sanatına değinelim.

1937 yılında Adana'nın Yenice Köyünde doğan Yılmaz Güney'in sinema ile ilk ilişkisi 13 yaşında yoksul bir seyirci olarak başlar. Daha sonraları, lisenin ikinci sınıfında okurken, bir film şirketinde pirsantaj memuru olarak çalışır. 1955 yılından sonra, senaryocu, oyuncu, yönetmen yardımcısı gibi, görevlerle aktif olarak sinemada faaliyet göstermeye başlar.

1956 Ekiminde yayınlanan Üç Bilinmeyenli Eşitsizlik Sistemleri adlı öyküsünden dolayı açılan dava 1961 yılında sonuçlanarak, Yılmaz Güney "komünizm propagandası" yaptığı iddiasıyla ilk defa tutuklanır. Mapusta ilk romanı Boyunu Bükük Öldüler'i yazar.

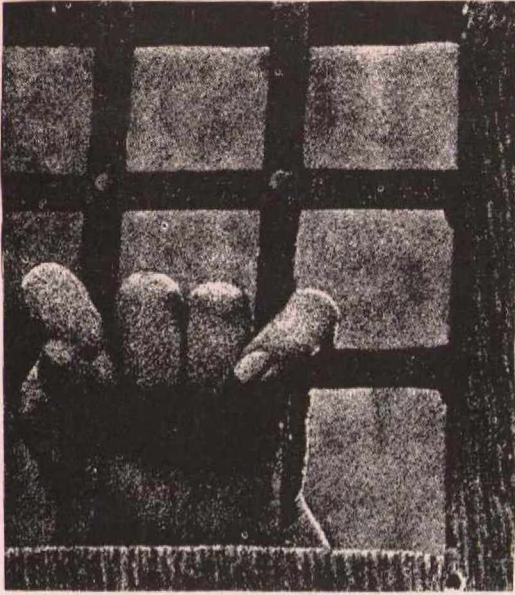
Dışarı çıktıktan sonra film çalışmalarına devam eder. Kısa bir sürede o, halkın "çirkin kıralı" olur. Çirkin Kıral, kabadayıdır, soyguncuya, vurguncuya karşıdır, merttir, yoksuldur, yiğittir, dürüsttür, başeğmezdir. Anadolu insanının ta kendisidir.

1970 yılına Yılmaz, Seyit Han filmi ile girer. Aynı yıl Umut filmini hazırlar. Arkasından Ağıt, Acı, Arkadaş, Endişe gibi dünyaca beğenilen güçlü sanat eserleri yaratır.

Onun bu gelişimi ve gücü karşısında "kara Kuvvet" harekete geçmeden durur mu? 71'lerde ülkemizde estirilen devlet terörü, tüm ilerici güçlere olduğu gibi, ilerici sanatçılara da saldırır.

Güney tutuklanır. Hücrem, Sanık, Salpa gibi eserlerini bu dönemde yazar.

1974'de aften yararlanarak sinemaya yeniden dönen sanatçı, kısa bir süre sonra, bugün gittikçe daha iyi anlaşılan bir provakasyon sonucu, ilk bakışta siyasal olmayan bir suçtan üçüncü kez tutuklanır.

Ceza evinde başarılı çalışmalarını devam ettiren Yılmaz Güney, devrimci bilincin, güçlü gözlemciliğin, duyarlı insan yüreğinin, usta sanatçılığın ve zengin bir yaşam deneyinin değerli ürünleri olan Sürü ve Düşman filmlerinin senaryolarını yine içeride yazdı. Şimdilerde ise senaryosu Yılmaz Güney tarafından zor koşullarda yazılmış olan Bayram filminin çekimi bu zor koşullar altında sürdürülüyor.

Yılmaz Güney'i bu denli kitlelerle kaynaştıran nedir ?

Yılmaz Güney "politik yanı ağır basan " bir sanatçıdır. Biçim ve içerik arasındaki bağı ustaca kuran devrimci bir sanatçıdır. Slogandan kaçan, kitlelerle kuşaklaşan bir sanatçı.

Kurucusu kendisi olan Güney dergisinin 6. sayısında; "Devrimci sanat toplumun gelişen güçlerinin sanatıdır, bu güçlerin gelişmesini ve mücadelesini sergilerken, aynı zamanda yol gösterici olmalı, fakat kuru slogancılığa düşülmemelidir." diye yazıyor.

Kayseri doğumlu, Amerikalı ünlü film yönetmeni Elia Kazan ise 1974 yılında Türkiye gezisinde Yılmaz Güney için Milliyet Sanat dergisinde şunları yazıyordu; "... Sizlere birkaç cümleyle birinden sözedeceğim. Bir Türk sanatçısından...

Önemli olduğuna inandığım ve hayran olduğum şey, kişinin derin duygulara sahip olması ve bu duyguları başkalarına

aktarabilmesi. Yani sanatçı olması.

Sanatçı, kendisi için konuşamayanların yerine konuşandır. Kim olduğumuzu, ne olduğumuzu, nerede olduğumuzu toplumdaki sanatçılar aracılığıyla öğreniriz. Neler düşündüğümüzü, duyduğumuzu, neler duyacağımızı bizlere anlatmak, öğretmek onların görevidir.

Bir topluma duyguları, düşünceleri aktarmanın sözlerden çok daha etkili olduğu bir şekil vardır. Sinema sanatından söz ediyorum. Sinema, kelimelere dokunmadığı öğeleri resim ve sesle verir. Bu yönüyle sinema güçlüdür, tektir.

... Evrenselliğe giden tek yol, kişisellikten geçer. Endişe etmek, kaygılanmak, merak etmek, sormak bence sanatın iletmesi gereken en önemli şey. Kesin yargılar getirmesinden çok daha önemli.

Yılmaz Güney, halkını bunca sevdiği için, onların yalnız dış değil, iç dünyalarını da bunca ustalıkla verebilmişti. (Umut filminde) kendi oyunculuğu öylesine inandırıcıydı ki, öyle olmadığını öğreninceye dek, onu bir arabacı sandım.

Filmin tümüne canlılık katan, yönetmenin halkına olan sevgisiydi. Burada en basitinden bile olsa "Toplumsal eleştiri" türünden herhangi bir şey yoktu. Filmin kendisi toplumdur.

Ancak sanatçının asıl güçlülüğü, sevgi dolu gözlerle baktığı her şeyi, bunlara dışardan bakan bir yabancı gibi değil, olayların içinden, dövüşün ortasından, sorumlulukların içinden bakıp, bize iletmesi idi.

Bence Yılmaz Güney bir "köylü"dür.

Bir toplum için bu türde bir sanatçıdan daha değerli ne olabilir?

Kulağa "Af"tan daha tatlı gelen bir söz var mıdır ?

Evet, ÖZGÜRLÜK! "

Tüm Türkiye halkına özgürlük!

HÜRRİYET İÇİN

Dalgalan
ey
vahşetin döktüğü kan
dalgalan
ve aktığın yaraları aydınlat

Dalgalan
ey
zulmedilen halk
dalgalan
ve parçala çevreni saran barikatı

Işılda
ey
talan edilen ter
ışıl da
ve süzüldüğün alnı değiştir

Işılda
ey
zincire vurulu kuvvet
ışıl da
ve kopar bağrından esareti

978
(Hayatı Tutuşturan Acılar'dan)

N. BEHRAM

OY BENİ

I
Oy nidem,nerelere gidem
Her gün bir başka zehir.
Görmedik,
Bir bahçe,bir çiçek,bir şehir
Görmedik bir gülen,
Hasılı bir ferah,bir rahat:
Uğruna çekilen,
Derttir,mihnettir
Senden yana olduğumuz sebeptir
Kardeşçe hayat!

II
Oy nidem,nerelere gidem
Gel gör halimiz yaman!
Haramiler,bezirganlar elinden
Aman,el aman!
Kesilmiş mümkünüm,çarem
Vay ne hal olmuş memleket
Vay ne hal olmuş vatan!
Güzel yarım İstanbul'dan ne haber?
Dil-Tarih'ten,Emekçi'den,Sendika'dan?..
Şiddetin sabahı yakındır
Dayan dizlerim dayan

(Ankara,1947)

E. GÖKÇE

TÜTÜN

Tütün
Anlat beni kitaplara tütün
Anlat beni
Çimlendirdim
Yastıklarda büyüttüm fidelerini
Yarım yaka
Kır taban
Bol güneşli
Süzek topraklarda
Yetiştirdim seni
Anlat beni
Rüzgarlardan korudum
Olgunluk beneklerin belirende
Ayışığında kırdım
Küfelere doldurdum
Dizdim
Sabır ile soldurdum
Kuruttum
Hevenk ve külte eyleyip
Tava getirdim
Rengine
Dokuna
Ve kokuna
Yayladağda
Şemdinli Muş
Bitlis ve Silvan'da
Uğruna kurşun sıktım
Lakin
Düşmana sermaye
Bana yoksulluk
Kelepçe ve zindan oldun
Ah tütün!

M. ORUÇOĞLU

ÇAĞ DIŞI YAYINLARI

TANIYALIM!

Söze insanların dini inançlarına saygılı olduğumuzu belirterek başlıyoruz. Bu saygı bizi karanlık güçlerin insanların inançlarını suistimal ederek, onları kör karanlığında yaşamaya mahkum etmelerine müsaade etmeyen bir saygı olmak zorundadır.

Bilindiği gibi hemen hemen Türkiye'de bulunan bütün siyasal partilerin ya da siyasal yoğunlukların içimizde uzantı ve şubeleri bulunmaktadır. Bu kuruluşlar kendi partilerinin görüşleri doğrultusunda faaliyet sürdürmektedirler.

Bu faaliyetlerin belli başlılarından biri de "kültürel çalışmalar"dır.

Sözü fazla uzatmayalım. Elimizde MSP yanlısı bir "dergahta" dağıtılan bir kitap geçti. "Dergah" MSP'lilerin gençliği toparladıkları yere kendi aralarında verdikleri isimmiş.

"dergahta" dağıtılan kitabın adı "Karanlık Gecelerin Nurlu Ufukları", yazarı Sami Arslan.

Yazar Kitabın önsözünde " insanlığın karanlık gecelerden nurlu sabahlara kavuşması için bir damla iman şurubu vermeye çalıştım" diye kitabı neden yazdığını açıklıyor.

Bir göz atalım; " karanlık geceler nurlu sabahlara" nasıl kavuşacaklar.

Yazarın; açık, çağdışı görüşleri üzerine fazla şey söylemeyeceğiz. Uzun alıntılar yapacağız. Burda şunu belirtelim ki; ülkemizde bunca kitap düşmanlığı hüküm sürerken, bilimsel, ilerici eserler toplattırılıp yaktırılırken, "iman şurubu" dağıtan bu tür kitaplar 20. baskısını yapabilmektedir.

Kitabın 16. sayfasında: "... Herkes şikayetçi. Kadın kocasından, amir memurundan, memur amirinden memnun de-

ğil. Maddi hastalığın belirtisi bunlar. Maneviyata yer vermeyen, makine gürültüsü tekniğin sahte gövdesi arasında inliyen beşeriyet; imanın yerini dolduramamıştır."

Bu açık açık makineye, tekniğe ve gelişmeye düşmanlık değil de nedir ?

26. sayfasında: "... Bir masum yavru bekliyor ve çok heyecanlı. Sordum:

- Kardeşim, nereye gideceksin ?

- Antremana gideceğim...

- Antreman da nedir ?

- Futbol için çalışma demektir.

Bu sırada, ezan okunuyordu. ben; yine sordum.

- Bu ses nedir

- Ezandır efendim. Bu adam o kadar aksi ki, tam sabah uyuyacağım zaman bağırmaya başlıyor..."

Bu ucuz demagoji ve yalan spora ve gençliğe düşmanlık değil de nedir ?

Yine aynı kitabın 46. sayfasında medeniyet düşmanlığı şu şekilde dile getiriliyor: "Aile, baba, anne, evlat bağlarını hayvani dereceye indiren; fazilet, sadakat ve emniyet mefhumlarını ayaklar altında çiğneyen mimsiz medeniyetin sesi ne zaman kısılacak ? "

Yine aynı kitabın 47. sayfasından ilginç bir alıntı: "... Evet efendiler, garbın herşeyini alacaklarsa, göreceklerse, Rusya Başvekili Kruşçef'in -Amerika seyahati esnasında- Amerikan Reisisicumhuru ile gezerlerken, kilisenin çan sesini duyan, demokrasi ve hürriyet lideri Amerika Reisisicumhuru! Kruşçef'i caddede bırakarak kilisede bugünkü haliyle batıl da olsa ellerini kaldırıp Allah'a yalvarmadı mı? "

Evet, yazar ağzındaki baklayı nihayet

çıkarmıştır. Örnek alınacaksa "Hürriyet ve Demokrasi lideri Amerikan reisicumhuru" örnek alınmalıdır. Yazarın dağıtmaya çalıştığı "iman şurubu" bu olmasın?

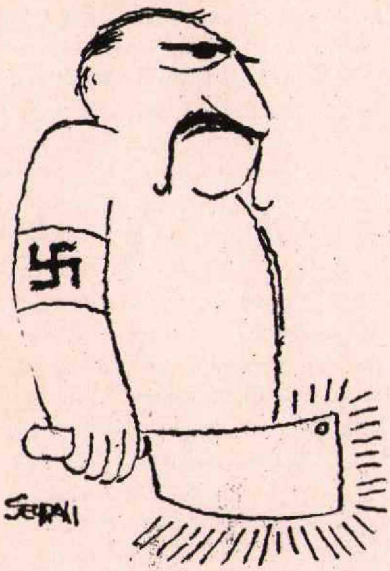
66. sayfada kadının görevleri şu şekilde sıralanıyor: "...Kadın, beş vakit namazını kılar, ramazan orucunu tutar, ismetini (namusunu) korur, kocasına itaat ederse, cennete girer."

Yazar protesto yürüyüşlerine karşı oluşunun ise şu açık cümle ile belirtiyor: 88. sayfa " ... Umumi yerlerde ailesi ile gösteri yürüyüşü yapan değil, Allah'tan korkarak, harim-i ismetini muhafaza edendir."

Ayrıca kitapta sık sık "isyan değil, itaat" edilmesi öğütleniyor. Anlaşılan o ki; kitabın gerçek yazılma niyeti, protesto gösterilerine katılma, namus elden gider, "demokrasi ve hürriyet liderine, isyan değil itaat et! gibi uşaklık kültürünü dini bir süsle, insanların inançlarını suistimal ederek yaymak, yaygın - laştırmak. Kimbilir bu hizmet nasıl mukafaatlandırılıyor?

Bilimin, tekniğin, sporun, gençliğin, isyanın, kadının, medeniyetin, yürüyüşün, gelişmenin düşmanı, "demokrasi ve hürriyet lideri! Amerikan Reisicumhurunun" hayranı bu tür kitaplar, "Avrupanın göbeğinde" yanibaşımızda dağıtılabilir. Yorsa, okuyucu bulabiliyorsa, yurt dışındaki kültür emekçilerine büyük görevler düştüğünü hatırlatmak yerinde olsa gerektir.

SEYDALİ

—milliETÇİ—

ÖZGÜRLÜK MAHKUMLARI

Yurdun dört bir yanında insanlık dışı işkencelere maruz kalıp en ağır cezalara çarptırılan, tek suçları yurtseverlik olan özgürlük mahkumları:

Kollarınızdaki kelepçeler onunuzu temsil etmektedir. Çünkü siz, iyiden, güzelden ve doğrudan yanasınız. Kollarınıza kelepçe vuranlar, beyninize vuramıyorlar, vuramıyacaklar... Yüreğiniz özgür; halkın mutluluğu için çarpıyor yine... Alnınız ak, boynunuz dik gururla ve inançla bekleyin yarını... Biline ki, bu böyle sürmeyecek!

İşkencede günlerce
Özgürlük mahkumları
Sayısı onbinlerce
Özgürlük mahkumları

Kelepçeli elleri
Kollarında zincir var
Haykırıyor dilleri
Zincirleri şakırdar...

Akşam boş duran saha
Zindan oldu sabaha
Kimisi çocuk daha
Özgürlük mahkumları

Çatık çatık kaşları
Kalkıp iner döşleri
Dimdik durur başları
Özgürlük mahkumları

Sizleri tutan onlar
Onlara yakın sonlar
Peşinizde milyonlar
Özgürlük mahkumları

Vatan ağalı beyli
Mahkumlar isyan huylu
İşçi emekçi köylü
Özgürlük mahkumları

EMEKÇİ

HASAN USTA

Çatlanmış binayı sıvayıp durma
Temeli çürüktür hop Hasan Usta
Er geç yıkılacak boşa yorulma
Yık onu yeniden yap Hasan Usta

Büyük taş koyarsan küçük ezilir
Bir yan çatlak verir sular sızılır
Binan yıkılacak düzen bozulur
Yık onu yeniden yap Hasan Usta

Temeli derinden vur sağlam olsun
Üstüne binayı kur sağlam olsun
Her yanı eşitce bir sağlam olsun
O zaman yıkamaz top Hasan Usta

Ne bir taşı geri ne bir ileri
Her yanından güneş girsin içeri
Bu senin görevin yap bu eseri
Engel olanları tep Hasan Usta

Der Zamani karşı çıkanlar olur
Kurduğun binayı yıkanlar olur
Sana yılan gibi sokanlar olur
Bağlanma onlara kop Hasan Usta

ZAMANI

AZDILAR

Suç mudur halkıma çıktıysam arka
Ezilen insanlar kapılmış çarka
Elimde saz ile seslendim halka
Uyuyana uyan dedim kızdılar

Ezilenin sabrı bitmemiş gibi
Olanlar gücüne gitmemiş gibi
Maraş, Çorum, Fatsa yetmemiş gibi
Başımızda tepinenler azdılar

Yüzbinleri hapis zindan alır mı?
Satılmış maşalar haldan bilir mi?
Süngü ile demokrasi gelir mi?
İşte bunlar insanlığı bozdular

Kemteri söylemez dert yakmayınca
Yorgunluğu bilmem ter akmayınca
Uyuyan kitleden ses çıkmayınca
Yiğitleri kurşunlara dizdiler

KEMTERİ

YABAN ELDE

Derinden bir sancı var şu sinemde
Yaban elde baskı hançer gibidir
Kahır baskı zulüm hep katmer katmer
Yaban elde baskı hançer gibidir

Hep çalıştım soğuk sıcak demeden
Boyun büktüm yavan yağlı yemeden
Nester yedim böbreklerden mideden
Yaban elde baskı hançer gibidir

Ev aradım firma aldı rehine
Kan sıçradı geldi deşdi beyine
Hasret kaldım vatanıma köyüme
Yaban elde baskı hançer gibidir

Demir büktüm bir tek ekmek yemiye
Çok çalıştım patron çıkış vermiye
Tek kazancım el nasırı sermaye
Yaban elde baskı hançer gibidir

Ev firmanın, ikimize bir çıkış
Yabancıyı ezmek için hor bakış
Tüm aileyi üzdü bu bozuk gidiş
Yaban elde baskı hançer gibidir

Çocuklarım küçük biri yedi yaşında
Biri on birinde hayel peşinde
Oda çile çeker küçük yaşında
Yaban elde baskı hançer gibidir

Beş gün hasta yattım ardından çıkış
Bizde hayat yeni düzende kokuş
Emekte direniş, soygunda çöküş
Yaban elde baskı hançer gibidir

Fabrika önünde panzer tankları
İlticacı esir dolu kampları
Bizi yıldırılmaz zulmün topları
Yaban elde baskı hançer gibidir

Medeni diyorlar şu Avrupa'sı
Ustası, kaposu, patron sopası
Geçerli hitler'in kanun maddesi
Yaban elde baskı hançer gibidir

On bir yıldır iliğimi emdiler
Tabutsuz, kefensiz yere gömdüler
Hak ararsan hakkın vardır(!) dediler
Yaban elde baskı hançer gibidir

Seyfili'ym kaldık gurbet elinde
Devran döner zulüm beyin elinde
Tek kurtuluş bence devrim yolunda
Yaban elde baskı hançer gibidir

SEYFİLİ

oğluma hikayeler

Küçük Rahatsızlıklar Birikir Büyük Hastalıklar Olur

Çocuk dedi ki:

«Ben doktora gitmem.»

«Niye?» dedi babası.

«İğneden korkuyorum»

dedi çocuk.

Annesi kızdı ona.

«İğneden korkarsan
hastalıktan da

kurtulamazsın...» dedi.

«Ben doktora gitmem»
dedi çocuk.

Babası dedi ki:

«Bak güzel oğlum. Beni
can kulağıyla dinle. Sen
hastasın. Hastalıktan
kurtulman için doktorun
sana bakması, hastalığını
bilmesi gerek. Bize yol
göstermesi gerek. İlaç
yazması gerek.»

«Ben ilaç içmem» dedi
çocuk. «İlaç acı.»

«Öyleyse geber» dedi
annesi.

Baba devam etti:

«Bazı insanlar vardır
oğlum; kocaman
adamdırlar. Onlar da
doktora gitmekten
korkarlar. Tıpkı senin gibi.
Onlar, hasta olduklarını
bilirler, fakat doktorun
hastalığın adını
söylemesinden
korkarlar. Hastalıkla
birarada yaşamaktan

YILMAZ GÜNEY yazdı HASLET resimledi

korkmazlar, hastalığın adından, hastalıklarının adını bilmekten korkarlar. Oysa korkmamız gereken doktor değil, hastalığın kendisidir oğlum. Hastalığı bilmezsek hastalık bizi yer bitirir hastalığı bilirsek biz onu yer bitiririz.»

«Ben hastalığı yiyip bitiremem» dedi çocuk.

Babası güldü.

«Hastalığı yeneriz» dedi.

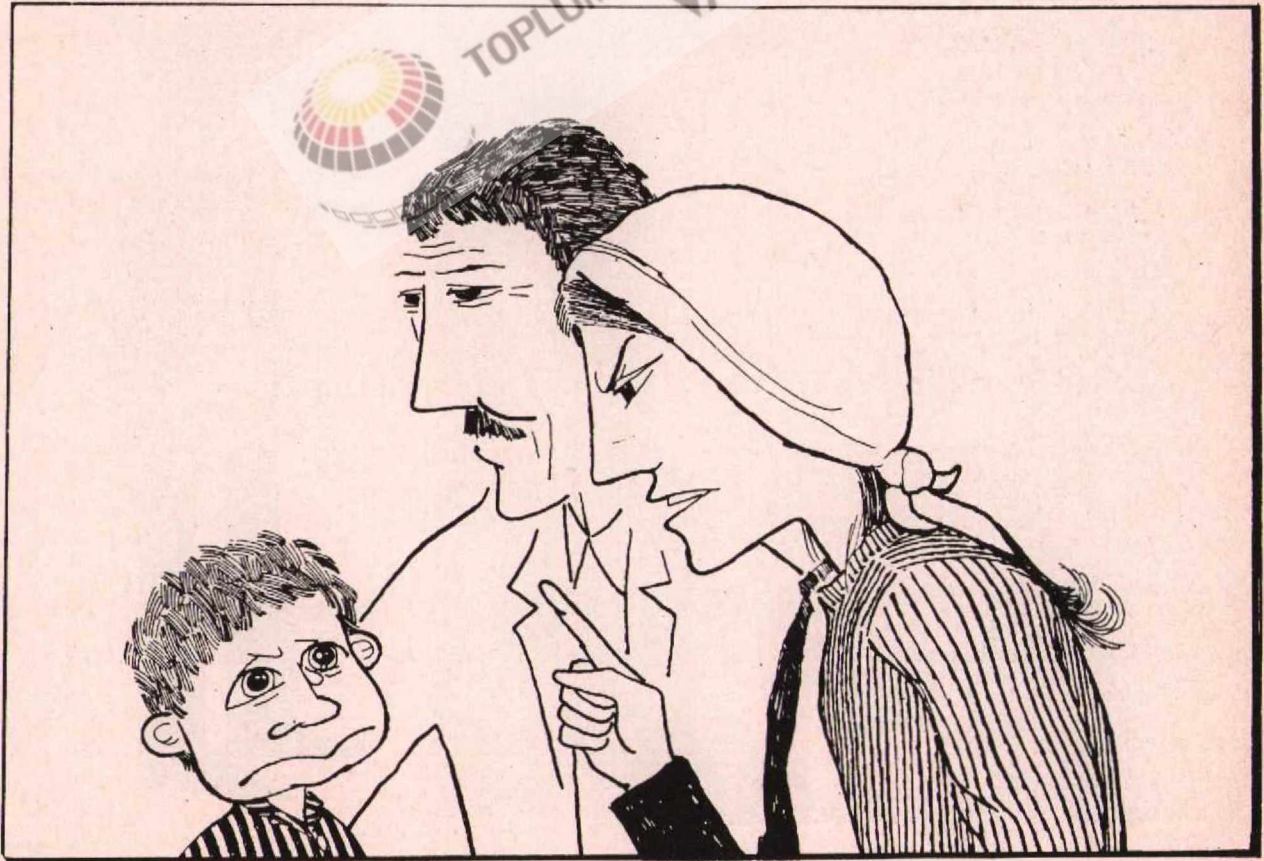
«Ben ilaç içmem dedi çocuk. İğne de istemem, hastalığı da yenmek istemem.»

Babası avcunu çocuğun alnına bastırdı.

«Ateşler içindesin» dedi.

«İlaç içmem» dedi çocuk.

«Dert iç» dedi annesi.

«Bak güzel oğlum» dedi baba. İnat etme. İnatçılık kötü bir şeydir. Doktora gitmezsek hastalığın ilerler,, önünü almakta gecikirsek ölürsün. Hastalığın şimdi önemsiz görülebilir, ama her büyük şey başlangıcında küçüktür, günden güne büyür gelişir. Küçük dereler çay olmazsa büyük ırmaklar olmaz... küçük çocuklar büyür büyük adam olurlar... küçük rahatsızlıklar birikir büyük hastalıklar olur... küçük yalanlar birikir büyük yalanlara yol açar... küçük hatalar birikir büyük hataları doğurur...»

«Ben doktora gitmem. Ben erik isterim.»

«Bu kış günü erik olur mu oğlum?»

«Doktora gidersen sana erik alırız» dedi anne.

«Erik de istemem... doktora da gitmem...» dedi çocuk.

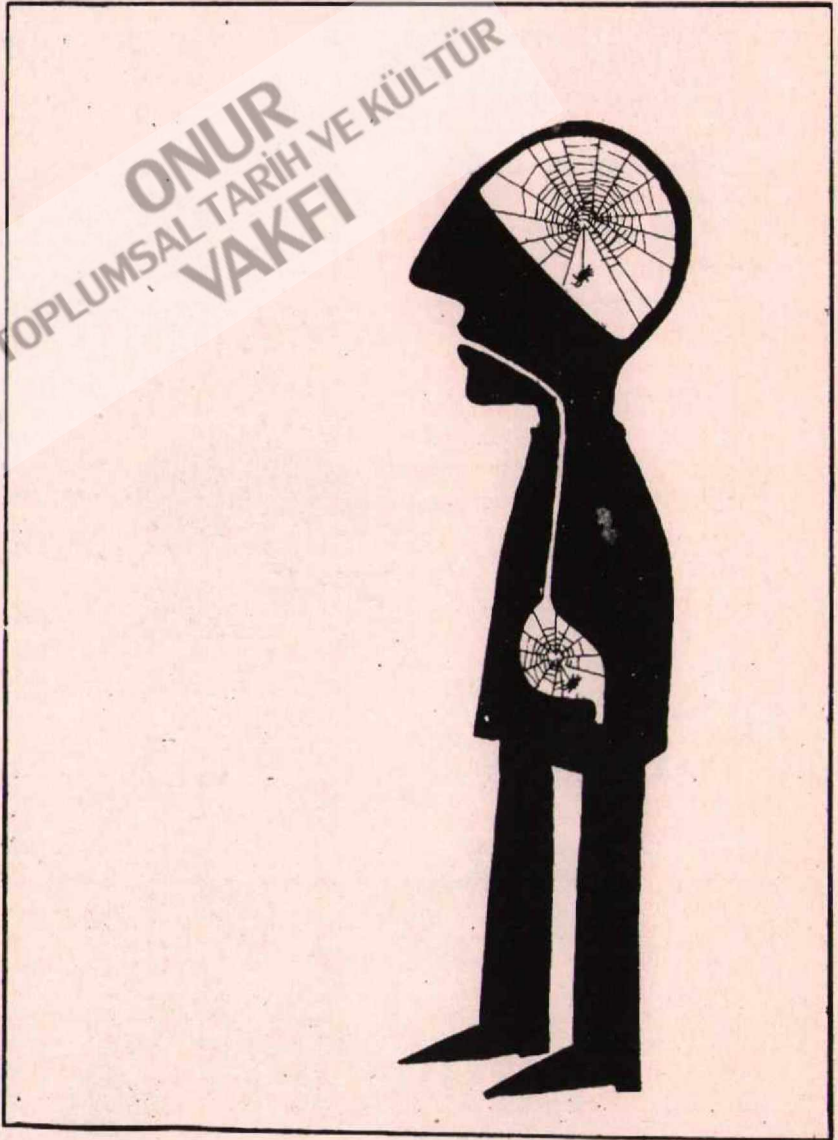
Baba dedi ki:

«İğnenin acısı, ilacın acısı geçicidir oğlum. Bir anlık acıları göze almazsak sürekli acılardan kurtulamayız. Cesur olmalıyız... iğneden korkmak, hastalıktan yana olmaktır. İlaçtan korkmak hastalıktan yana olmaktır. İğne yemeyi göze alırsak korkuyu yeneriz. Korkuyu yenince hastalığı yeneriz... Söyle şimdi güzel oğlum, sen kendinden yana mısın, hastalıktan yana mısın?»

«Ben erikten yanayım» dedi çocuk.

Anne kızdı:

«Kabahat senin...

şımartıyorsun çocuğu...» dedi. «Çene çalacağına, al kucağına götürelim. Ağlarsa ağlasın...»

Çocuk ağlamaya başladı.

«Ben doktora gitmem» dedi.

Baba dedi ki:

«Sus ağlama. Beni dinle. Sen küçük bir çocuksun. Annen ve ben büyüğüz. İstersek seni iki yandan tutup doktora götürebiliriz. Direnmeye gücün yetmez. Senin yararına olan bir şeyi sana zorla yaptırmak hoş olmaz, değil mi? İsteğim o ki, sen bize inanasın... doktora gitmenin yararına inanasın ve kendi dileğinle doktora birlikte gidelim.»

«Gitmem» dedi çocuk.

Baba gülmekten kendini alamadı.

«Niye gülüyorsun?» dedi çocuk.

Baba dedi ki:

«Bazı insanlar vardır, onlar da senin doktordan korktuğun gibi devrimden korkarlar... yoksulluktan, baskıdan, zulümden inim inim inlerler, yine de kendilerini kurtaracak devrimden korkarlar.. ona gülüyorum.»

«Devrim nedir?» dedi çocuk.

Baba kısaca düşündü:

«Seni doktordan korkmamaya inandırabilirsem, seni götürmeyi başarabilirsem, bu senin için devrimdir.»

Çocuk yüksek sesle ağlamaya başladı.

«Ben devrim istemem... ben erik isterim...» diyordu...

(GÜNEY Dergisinin 3-4. sayısından alınmıştır.)

İşten Çıkartılmalar

HASTALIK SEBEBİ (KRANKHEITSBEDINGTEN GRÜNDEM) VEYA İŞ YERİ DURUMU NEDENİ (BETRIEBSBEDINGTEN GRÜNDEM) İLE İLGİLİ OLARAK VERİLEN ÇIKIŞLAR :

hernekadar raporlu veya hasta olan bir işçinin çıkışı verilmez anlayışı yaygınsa da pratikte bunun bol miktarda aksi uygulamalarına rastlamak mümkündür. Doğruluğu veya yanlışlığı üzerinde tartışmayı bir yana bırakarak, bunun yasal uygulanışı üzerinde duralım.

Hastalık nedeniyle genellikle iki durumda çıkış verilebilir.

Birincisi :

Hastalığın uzun sürmesi halinde. Yılda çalışılan çalışma süresinin yüzde yirmibeşinden (% 25) fazla istirahat söz konusu ise ve bu birkaç yıl tekrarlanmışsa.

İkincisi :

Aynı hastalıktan bir çok kereler rapor alınmışsa. Bir çok firmada yapılan işler bir birinin devamı olduğundan bir işçinin çalışmaması diğer işçilerin de yaptıkları işleri aksatacağı, bu iş yerinin uzun zaman boş bırakılamayacağı ileri sürülerek çıkış verilebilir. Bu durumda yargı organları da bu tür çıkışları onaylar. Eğer bir işçi aynı hastalıktan birçok kere rapor almışsa, ileride bu durumun yeniden söz konusu olabileceği öne sürülerek yine çıkış verilebilir. Şayet bu rahatsızlığın tamamen giderildiğine veya giderilebileceğine dair bir doktor raporu yoksa bu tür verilen çıkışlarda, iş mahkemele-ri de işveren lehinde sonuçlanıyor.

Şimdi burada çok önemli bir husus var. Bir çok emekçi şu düşüncedeler: "Evet ben hastayım ama bu firmaya iş başı yaptığımda hasta değildim. Hatta o zaman doktor muayenesinden geçirilerek işe alındım. Eğer şimdi hasta isem bu hastalığa bu firmanın şu veya bu şekildeki kötü iş şartlarından dolayı tutuldum. Mesela tozlu, kokulu iş ye-

rinde çalıştırıldım, çalıştığım iş yeri hava akımı (cereyan altında) veya ağır güç kaldırdım." v.s. Güzel, belki de gerçekten doğru ama bunun yasalara göre inandırıcı olması lazım. Doktor raporu ile " evet bu adam bu işyerinde, bu iş şartlarından dolayı bu hastalığa kapılmıştır." şeklinde kanıt gerekir. İşte meselenin güçlüğü de burada. Böyle bir raporu verebilecek doktor hemen hemen yok gibi. Bazı kesin durumlar hariç. Bu olmayınca da biz nekadardır "bu durum böyledir, bu hastalığı ben burada kaptım." iddiasını doğru olarak ileri sürüyorsak ta pek olumlu bir netice alınamıyor.

Sonuç :

Hasta bir işçinin çıkışı verilemez tezi bugünkü uygulamalara göre her zaman ve her şart altında doğru değildir. Bazı durumlarda işçi raporlu iken de çıkışı verilebilir.

Bir işyerinin kötü şartlarından dolayı hasta olursa bile bu hastalığa o işyerinde ve o iş şartlarından dolayı yakalandığına dair hekim raporu yoksa hak talep edilemiyor, "Tazminat" malesef alınamıyor.

İŞ YERİ DURUMU NEDENİYLE
(BETRIEBSBEDINGTE GRÜNDEM)
VERİLEN ÇIKIŞLAR :

Almanya'da çalışanların iş yerlerini koruma kanunu (Kündigungsschutzgesetz) olduğu gibi işverenlerin de haklarını güvence altına alan bir çok yasa vardır. İflas, üretim düşüklüğü, işyerinde bazı bölümlerin kapatılması gibi nedenlerle çıkışlar verilebilir. Ancak bu durumlarda çıkartılacak çalışanlar seçilirken sosyal durumlarının göz önünde bulundurulması gerekir. Bu hususta bir çok ölçü olmakla beraber belli başlıları şu şekilde özetlenebilir.

Aynı iş yerinde aynı işi yapan işçiler arasından:

a) Bekar olanlar, bekarlar arasın-

BİZİM SINEK

dan da en kıdemsiz olanı seçilmek zordur.

b) Evliler arasından genellikle çocuğu olmayanlar veya en az çocuğu olanlar, eşi de çalışanlar seçilir.

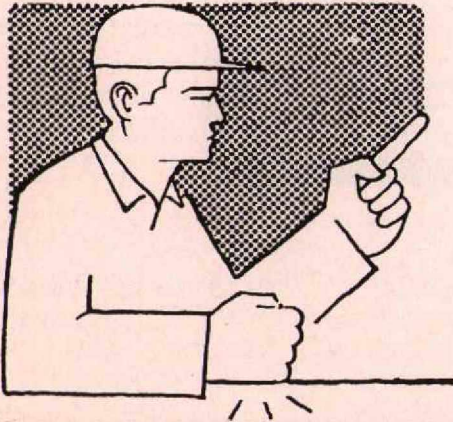
Ancak bir çok firmada tabi bu durum bazı uygulamaların bilinmediğinden faydalanılarak, işverenin işine yaramayan işçiler seçilir. Fakat çıkış nedeni de iş yerine bağlı olarak verilir. Bu durumdaki çalışanların, işverenin çıkış verirken yukarıda bahsettiğimiz sosyal durumlarını göz önünde bulundurup bulundurmadiğına dikkat etmeleri gerekir. Eğer herhangi bir haksız uygulama söz konusu ise çıkışın verildiği günden itibaren en geç üç hafta içinde İş Mahkemesi nezdinde bu çıkışa itiraz etmek gerekir.

Bunun için de çıkarılan işçi :

a) Kendisinden sonra alınan veya aynı işi yapan işçilerin ad ve adresini

b) Sosyal durumlarını, evli mi, evliyse kaç çocuğu var. Eşi çalışıyor mu, kaç yaşında v.s. gibi bilgileri avukatı varsa avukatına, yoksa mahkemeye vermesi kendi menfaati icabıdır.

Gelecek sayımızda Oturma hakkı ve evden çıkarılmalar üzerinde duracağımızı bildirir, sorularınızı bekleriz.

İşçi Abdullah Usta, işkenceden perişandı. Falakadan patlayan kan kokusuna, koca bir sinek dadanmıştı. Dar hücrenin içinde zalim sinek sanki savaş uçağı kesilmişti. Kalkıp kalkıp yaranın üstüne dalış yapıyordu. Sanki öğütlenmişti. Sopadan bitkin ve eli ayağı zincirli usta, sinekten illallah etmişti. Bir ara canını dişine takıp sineği kovalamağa yeltendi. Tam bu sıra hücrenin demir kapısı açıldı. Nöbetçi zebani gibi heybetli:

- Lan eşşolusu, ...rusbu çocuğu, ne yapıyorsun öyle ?

Usta ürkek:

- Hiç şu sineği kovalıyordum.

- Dokunma lan o bizim sinek. Kontr sineğidir o. Seni istediği gibi yiyecek, deyip kapıyı çekip gitti.

NE YAPMALI ?

Selimiye'de iki albay, bir dam dolusu sol kitapların başına dikilmiş kara kara düşünüyorlarmış. Kıdemli olanı :

- Sekaya gönderip yeniden kağıt yaptırsak.

Diğeri :

- Olmaz, gelip giderken elini süren işçileri zehirleyebilir. En iyisi denize dökelim.

Kıdemlisi kızmış :

- Canım karada insanları zehirleyen bu zikkımlar, denizde balıklara hayır mı okur ? Bir ayağını Lenin'in "Nasıl yapmalı" adlı kitabına basarak :

- Ne yapmalı bilmem ki demiş.

POLİTİK SİĞİNMA

Ahmet'ti adı, Osman'dı, Mustafa'ydı, Ali'ydi.
Düşlerinde toprak, düşlerinde ay-gıldızlı bayrak,
Düşlerinde ve yüreğinde yatan
Bir kutsal, bir ilahi vatan.
Ahmet'ti adı, Rıza'ydı, Cemal'di, Kemal'di.
Bilmezdi markı, frankı, bilmezdi el kapısı.
Güm güm vuran davullarda sevinçleri,
Evinde, ocağında, köyünde mutluluğu.
Tanrıya ulaşan ezanlarda bir başka büyür.
Taş gibi, demir gibi ve bahar gibi güzeldi yapısı.
Açtılar kula kul olmanın yolunu.
Ve açıldı horlanışın, kahroluşun,
Bir dinmeyen, bir bitmeyen sancılarının kapısı.
Merasimle, tantanayla, bir cümbüşle koptular,
Emmilerden, dayılardan, çiçeği burnunda evlilikten.
Koptular, koparıldılar, üç aylık bebelerden.
Tavuğundan, cücüğünden, ninelerden, dedelerden.
Ahmet'ti adı, Cemal'di, Mehmet'ti, Veli'ydi.
Yürüdü sokaklarında alnı açık, dindik
Çankırı'nın, Sivas'ın, Erzurum'un, Kars'ın
Yürüdü sokaklarında sevinçle, umutla
Tokat'ın, Trabzon'un, İzmir'in, Edirne'nin.
Şimdi felçli o ayaklar, ağırlar derin.
Politik sığınmaya sığınmışsa Türk insanı,
Zorlamışsa kapılarını Batı'nın otuz bin kişi,
Bilmez misiniz neden yaptılar bu utançlı işi?
Cevap verin hükümetler, başbakanlar.
Yanıtlasın bu ağırlı soruyu muhalefet lideri.
Kolay değil, hükümet olmak, bakan, başbakan olmak,
Muhalefet görevini omuzlayıp yüklenmek
Elinizden geliyorsa, seviyorsanız vatana ve milleti,
Döndürün Batı'dan milyonları geri.
Budur hükümet olmanın, budur muhalefetin
Görevi, iştenliği, anlamı ve yeri.

12.6.1980

ALİ AKPINAR

seçme sözler

Zeki olan kimselerin üstünlüğü, kişisel buluşlarıyledir; yoksa birtakım rivayetleri nakil ve ezberlemek değil.

ŞEYH BEDREDDİN

Evet, herşeyde iki yön vardır:
Biri güzellik, öbürü çirkinlik.

ŞEYH BEDREDDİN

TARİHSEL OLARAK DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE 1 MAYIS

Dünyanın en ileri kapitalist ülkele-
rinden biri olan Amerika Birleşik Dev-
letleri'nin eldeki fabrikaları, makina-
ları, otobanları, apolloları, bombaları,
v.s. hepsi işçilerin yoğun sömürsü sa-
yesinde, işçilerin kanı ve teriyle sula-
narak gelişti, bugünkü halini aldı.

1861-1865 yıllarında Amerika'da Ku-
zeylilerle Güneyliler arasında çetin
bir iç savaş sürdürüldü. Savaşı liberal
kapitalizmi geliştirmek isteyen, güneyli
feodallere göre ilerici olan kuzeyliler
kazandı.

Savaştan sonra, kuzeyli kapitalistler
işçileri aşırı bir şekilde sömürerek;
gelişip, güçlenmek istiyorlardı. Oysa sa-
vaştan sonra da ekonomik durgunluk de-
vam ediyordu.

Bu dizginsiz sömürüye karşı işçiler
hızla örgütleniyor, en tabi ekonomik
hakları için mücadeleye atılıyorlardı.
Bu dönem işçi hareketinin temel talebi,
ücretlerin düşürülmesine son verilmesi
idi.

Bu haklı istek için yapılan direniş-
ler, grevler kanla bastırılıyordu. 1874
de Missisipi'de yüzün üzerinde işçi öl-
dürüldü, yüzlercesi tutuklandı. Pensil-
vanya'da kömür işçilerinin direnişi
kanla bastırıldı. On işçi önderi idam
edildi.

Gösteriler, direnişler ve grevler ba-
şarıya ulaşmıyordu ama işçi sınıfı bu
mücadelelerden zengin deneyler kazanı-
yorlardı. Örgütlü güç her geçen gün ar-
tıyordu. 1884 yılında Şikago'da işçi
sendikaları kongresi toplanarak 8 saat-
lik iş günü için mücadele şiarını ka-

rarlaştırdı. Aynı karar bir yıl sonra
Vaşington işçi kongresince aynen kabul
edildi.

1 Mayıs 1886 yılında kararın hayata
geçirilebilmesi için eylem başlatıldı.
Sekiz saatlik iş günü talebiyle, San
Fransisko, Sanitn Luise, New York gibi
büyük sanayi şehirlerinde, beş binden
fazla işletmede çalışan işçiler greve
başladılar.

Su uyur, düşman uyumaz. Kapitalistler
3 Mayıs günü Şikago'da Mc-Cormick-
Harvester fabrikası önünde miting yapan
onbinden fazla işçinin üzerine ateş aç-
tıldılar.

4 Mayıs günü bu vahşi saldırı Şika-
go'nun Saman Pazarı meydanında protesto
edildi. Mitingin sona ereceği sıralarda
bir provakatörün patlattığı bomba, poli-
sin göstericiler üzerine ateş açmasına
yeterli sebep teşkil etti. Bu silahlı
saldırıya işçiler karşı koydular. Ken-
dilerini savundular. 7 polis öldü, ellisi
yaralandı. İşçilerden ise dört ölü, el-
li yaralı vardı. Yüzlerce işçi tutuklan-
dı. Tutuklananlardan yedisi için idam
istendi. İdamı istenen işçilerden biri
kaçmayı başardı.

Geri kalanlar idama mahkum edildi-
ler. İdam kararını yargıç şöyle gerekçe-
lendiriyordu: "Müsbet kanıt olayın ken-
disidir. Binlerce kişinin çatıştığı bir
mitingde siz bombayı atmadığınıza ta-
nıklık edecek kaç kişi gösterirseniz,
attığınıza tanıklık edecek aynı sayıda
tanık bulmak mümkündür. Ancak geçmişiniz
ve toplumdaki yeriniz Jüriye suçlu ol-
duğunuz konusunda yeterli kanıt vermiş-

tir. İdamama mahkum edildiniz."

İşçiler verilen kararı büyük bir soğukkanlılıkla dinlediler. Son sözlerini söylemeleri gerekiyordu, söylediler:

PARSONS: "Bu ülkenin yasalarına karşı gelmedim. (...) Biz fikir özgürlüğünün, basın özgürlüğünün, toplantı özgürlüğünün ihlal edilemeyeceği yolundaki bir hakkı savunuyoruz. Ve iddia makamının, Amerikan halkının çok pahalıya kazanmış olduğu bu haklarını elinden almasına karşı çıkıyoruz. İddia makamı, yedi adam için idam cezası istemekle zaferi kazandığını sanıyor..."

FİSCHER: "Ölüme mahkum edilmemi protesto ediyorum, çünkü cinayet işlemedim. Ancak sosyalist olduğum için öleceksem, buna bir diyeceğim yok..."

FİELDEN: "Hakları yalnız ayrıcalıklı sınıflara tanıyan ama işçilere hiçbir hak tanımayan bir hükümete kim saygı duyar? Benim böyle bir hükümete saygım yok..."

SCHWAB: "İdealimizin bu yıl ya da gelecek yıl gerçekleşmeyeceğini biliyorum, ama olabildiğince yakın bir gelecekte, önümüzdeki yıllarda gerçekleşeceğini biliyorum..."

LİNGG: "Sizi tanımıyorum! Sizin kanununuzu da tanımıyorum! Sizin düzeninizi zorbalığa dayanan yetkinizi tanımıyorum! Onun için asın beni!"

SPIES: "Bu mahkeme önünde ve devletin temsil etmekle yükümlü bulunduğu halkın önünde, başsavcılığı ve Şikago polis müdürünü cinayet işlemek üzere uydurma bir dava tezgahlanmakla suçluyorum..."

İdam kararı Amerikan halkının büyük tepkisine yolaçtı. Tepkileri durdurmak için üç işçinin cezaları hapis cezasına çevrildi. Bu arada Lingg hücrelerinde öldürüldü. Bu cinayet "intihar" süsü verilerek örtülmeye çalışıldı.

Halk bu yalana inanmadı. Grevler başladı. Patronlar geri çekildiler. Parsons'un da cezasını hapis cezasına çevireceklerini bildirdiler. Fakat Parsons "özür dilekçesi" yazmalıydı. Parsons kesin cevap verdi: "Haklı olduğumu biliyorum. Dilekçeyi imzalarsam hükmün değiştirileceğini de çok iyi biliyorum. Ama daha fazla üstüme varmamanızı rica edeceğim. Suçsuzum, jürinin bana yakış-

tırdığı suçu işlemedim. Suçsuz olduğumu bütün dünya biliyor. Asılırsam canı olduğumdan değil, sosyalist olduğum için asılacağım, geçmişte şüretmiş, söylemiş ve yazdığım şeyler yüzünden asılacağım. Saman Pazarına bomba attığımdan ötürü değil. Eğer Illinois halkı, kendisini temsil edenleri yetkili sayarak onların huzuruna gönüllü olarak çıkmış olan bir suçsuzun asılması karşısında susmayı göze alabiliyorsa ben de savunduğum fikirler ve dâvam uğruna asılmayı göze alabilirim."

Bunun üzerine dört işçi 11 Kasım 1887 yılında idam edildiler.

Onlar öldüler, fakat sınıflarının onuruna gölge düşürmediler.

1888 yılının Aralık ayında Luisse'de toplanan Amerikan İşçi Kurulu Kongresi bu görkemli mücadelelerin başlangıç tarihi olan 1 Mayıs'ı "anma günü" olarak kararlaştırdı. 1889 yılında Paris'te Friedrich Engels'in önderliğinde toplanan İkinci Enternasyonal'in kuruluş Kongresi, oy birliği ile bu "anma gününü" tüm dünya işçilerinin ortak günü haline getiren bir karar aldı. Karar şöyleydi:

"Belirlenmiş olan tarihte (1 Mayıs), bütün ülkelerde ve bütün kentlerde, aynı zamanda uluslararası bir gösteri yapılacaktır, bu gösteri ile emekçiler 8 saatlik iş gününü kabul edilmesi için ve Paris Kongresinin öteki kararlarının kabul edilmesi için resmi makamları zorlayacaklardır.

Çeşitli uluslardan emekçiler, bu gösteriyi, kendi ülkelerinin özel koşullarını ve durumlarını göz önünde tutarak düzenliyeceklerdir."

Bu karar ilk defa ülkemizde yığinsal olarak 1921 yılında uygulanmaya konulabildi. 2 Mayıs 1921 tarihli İktam Gazetesinde şunlar yazıyordu: "Şehrimizde İşçi Bayramı, dün işçiler tarafından tesid edilmiştir. Şirket-i Hayriye, Haliç ve Tranvay Şirketleri amelesi çalışmadıklarından vesait-i nakliyenin büyük kısmı muattal kalmıştır. Ameleden bir kısmı bayramlarını tesid için mavi işçi gömlekleri giydikleri, kırmızı boyunbağı taktıkları gibi hepsi de kırmızı rozetlere hamilidirler. Amelenin bindiği bazı otomobillerde kırmızı bayrak takılmıştı."

Bu gibi 1 Mayıs gösterileri 1925 yılına kadar her yıl yığinsal olarak ya-

pıldı.1925 yılında tek parti CHP 1 Mayıs gününü "Bahar Bayramı" olarak ilan etti.

1976 yılında,İstanbul'da, yarım milyonluk bir insan seli,Taksim meydanında buluşuyor ve yasak zincirini kırıyordu. Taksim meydanının adı 1 Mayıs Meydanı olarak değiştiriliyordu.

Beklenmedik bu gelişim hakim sınıfları telaşa düşürdü. 1977 yılı 1 Mayıs'ında Kotr-Gerilla göstericilere ateş açtı. 34 halk evladı şehit oldu. (Yabanel 2. sayısının kapak resmi bu gösteriden alınmıştı.)

1978 ve 1979 yıllarında da Türkiye'de 1 Mayıs gösterileri düzenlendi. Her türlü engel çabalarına rağmen 1 Mayıs alanı dolduruldu.

1980 yılında Sıkıyönetim, tüm Türkiye'nin büyük şehirlerinde sokağa çıkma yasağı ilan ederek, DİSK yöneticilerini önceden tutuklayarak kitle gösterilerini engelledi.

12 Eylül Yönetimi ise yıllardır hal-ka "Bahar Bayramı" olarak yutturulmaya çalışılan 1 Mayıs gününün tatil olmasını kaldırdı.Tabi ki bu aynı zamanda 1

Mayıs gösterilerinin yasaklanması anlamına geliyordu.

92 yıldır dünyada, 60 yıldır Türkiye'de milyonlarca kitlenin gönlünde yaşayan bir anı, bir kararla kaldırılabilir mi ?

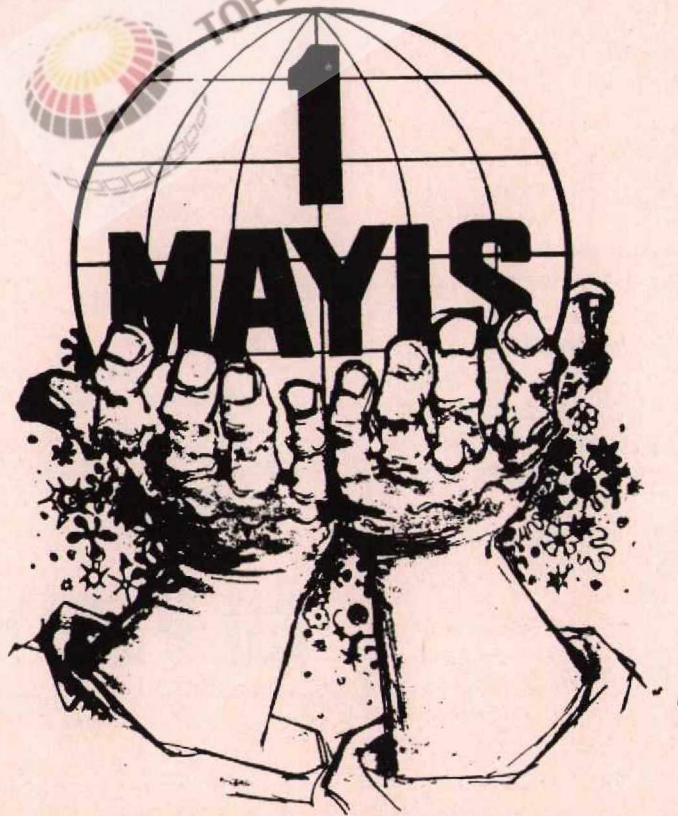
Bütün dünyada,emperyalist devletler tarafından bile "İşçi Günü" olarak tanınan bu mücadele günü yasaklanabilir mi ?

İnanıyoruz ki:

Günlerin bugün getirdikleri
Baskı zulüm ve kandır
Ancak bu böyle gitmez
Sömürü devam etmez
Yepyeni bir hayat gelir
Bizde ve ülkelerde.

İnanıycruz ki:

Yepyeni bir güneş doğar
Dağların doruklarından
Mutlu bir hayat filizlenir
Kavganın ufuklarından
Yurdumun mutlu günleri
Mutlak gelen günlerdedir.

ŞİŞT, ŞİŞT, İNCE

MEMET

Davutpaşa kışlası ana-baba gü-nüydü. İsrail casusu Efraim El-rom'un kaçırılışına karşılık, re-hin olarak bir sürü yazar çizer, bilim adamı, gözaltına alınmıştı.

Albay herkesi tek sıraya di- zip, askerce tekmil aldı. Sonra künye tespiti başladı. Muammer Ak- soy, T. Zafer Tunaya, İsmet Sun- gurbey, Samim Kocagöz, derken sı- ra Yaşar Kemal'e geldi. Albay olanca askerliğiyle :

- Sana işini ve tahsilini sor- duk.

Yaşar Kemal, nazikçe :

- Anladım komutanım, bunda an- lamayacak ne var. İşim yazarlık , tahsilim ilkokul dedim ya.

- Tahsilin belli, ama şu mes- leğini yinele bakalım.

- Yazar çizerlik işte...

Albay İsveç horozu gibi kabar- dı:

- Dalga mı geçiyorsun be. O ne demekmiş öyle ? Bak herkesin doğ- ru dürüst mesleği, bir işi var. Kimi profesör, kimi öğretmen ki- mi de işçi. Ya sen ne oluyorsun ?

Yaşar Kemal biraz şaşkın :

- Vallaha başka bir işim yok şimdilik kumandanım. Nasip olurda çıkarsak bir çaresine bakarım.

Albay, akşam evde çocuklarına olayı anlatınca orta ve lisede okuyan çocukları ünleştiler.

- Aman baba, o ince Mehmet 'in yazarı olmasın ?

- Yok canım onda nerede o kı- lık ? Görseniz davar çobanı gibi adam.

Çocuklar koşup "İnce Mehmet" romanının arka kapağındaki resmi gösterdiler.

- Bu muydu ?

Albay utangaç :

- He vallaha buydu çocuklar. Ama tahsil, tahsil ne olacak. O tutmuyor., diye kendini savunacak oldu.

Ertesi gün sayımda, Albay Ya- şar Kemal'in kulağına çaktırmadan eğildi :

- ŞişT şişT bilmiyor sanma, sen İnce Mehmet'sin haa!.. deyip sa- vuştı.

Schau Bühne - Türk Grubu

Geçtiğimiz yılın ikinci yarısında başlayan Schau Bühne-Türk Grubu'nun tiyatro, müzik ve edebiyat faaliyetleri, "Türkiye'nin 5. büyük kenti" ya da "küçük İstanbul" diye adlandırılan Batı Berlin'in Kreuzberg semtinde devam ediyor.

Berlin Oyuncuları adlı amatör tiyatro topluluğuna Türkiye'den gelen "profesyoneller" in de katılımıyla oluşan gurup, bu sezon çocuk oyunu "Keloğlan'ı" oynuyor. Pir Sultan ve Yunus Emre'nin eserlerinden oluşan müzikli bir program yapıyor. "Yaşasın Edebiyat" başlığı altında Saik Faik ve Orhan Veli'den parçalar sunuyor.

Schau Bühne-Türk Grubu; Halkevi İşçi Tiyatrosu, 1 Mayıs İşçi Tiyatrosu, Birlik Tiyatrosu, Halk Sahnesi gibi birçok amatör tiyatro topluluğunun bulunduğu bir şehirde faaliyet sürdüren tek profesyonel tiyatro.

Bugüne kadar, Giden Tez Geri Dönmez adlı müzikli bir oyun ve Keşanlı Ali

Destanı, topluluk tarafından sahnelendi.

Giden Tez Geri Dönmez'in ikinci bölümü, "gerçeklere uymuyor" şeklinde eleştirildiyse de oyun seyircilerin beğenisini kazanan olumlu bir girişim olarak değerlendiriliyordu. Şüphesiz ki, bu beğenin en önemli sebebi oyunun, yabanelde yaşayan insanların kendi yaşamlarıyla ilgili konulara eğilmesi ve iyi müziklendirilmiş olmasıydı.

Gurubun ikinci oyunu, Keşanlı Ali Destanı bir çok çevre tarafından eleştirildi. Bizce de Batı Berlin şartlarında Keşanlı Ali Destanı iyi bir seçim değildi.

Sonuç olarak topluluğun, Giden Tez Geri Dönmez'in başarısından örnek alarak, burda yaşayan insanların somut sorunlarından yola çıkan yeni oyunlar sergilemelerini dileriz.

Kısa-Kısa

Uluslararası 3. Dünya Filmleri Festivali Nisan ayından Paris'te yapıldı. Festival'de Yılmaz Güney'in Baba, Ağıt, Endişe ve Umut filmleri ilgiyle izlendi.

Sürü Filmi Fransa'da 10 aydır 200000 den fazla seyirciye hitap etti.

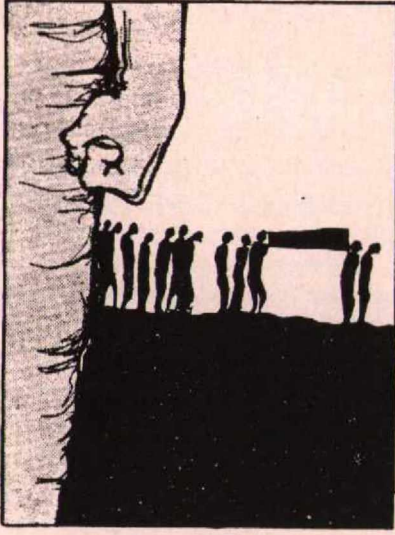

Senaryosunu Cezaevinde Yılmaz Güney'in yazdığı Düşman filmi Londra Film Festivali 1981'de en önemli üç filmten biri sayıldı. Ayrıca aynı film bu yıl Siney (Haziran ayında), Combidye (İngiltere), Toronto (Kanada) ve Portekiz Film Festivallerine katılıyor.

Talip Aydın'ın "Kente İndi İdris" ve "Duvar Yazarları" adlı kitapları Tekin yayınları tarafından yayınlandı.

Askeri yönetim köyden gelip, kentte çalışmaya başlayan ve sendikaya giren bir işçiyi anlatan "Kente İndi İdris" adlı romanı toplattırdı.

Devrim Şehitleri Anıldı

Mayıs ayı içinde Almanya ve Batı Berlin'de birçok "halk gecesi" düzenlendi. Gecelerin hedefi "devrim şehitlerini anma ve faşist cuntayı teşhir"di.

Mayıs ayında birçok devrimcinin katledildiği gerçeğinden yola çıkan demokratik kitle örgütleri, onları anmak, anılarını yaşatmak, uğruna ölüme gittikleri fikirlerini yaygınlaştırmak istiyorlardı.

6 Mayıs 1972'de Deniz Gezmiş, Yusuf Arslan ve Hüseyin İnan idam edilmişlerdi.

30 Mayıs 1972'de Sinan Cemgil, kadir Manga, Alpaslan Özdoğan ve arkadaşları pusuya düşürülüp kurşunlanmışlardı.

18 Mayıs 1973'de ser verip sır vermeyen İbrahim Kaypakkaya işkencede katledilmişti.

1 Mayıs 1977'de 34 halk evladı Miting alanında Kotr-Gerilla tarafından kurşunlanmıştı.

Daha birçok "isimsiz kahraman" inançları uğruna öldürülmüştü.

Yapılan halk geceleri bir defa daha "devrimcilerin ölebileceğini" ama "devrimci mücadelenin durmaksızın süreceğini" vurguladı.

Ankara Çocuk Tiyatrosu

Batı Berlin'de Grips Tiyatrosu, Halkçı Devrimci Birliği ve Kültür Senatörlüğünün ortak girişimleri sonucu Ankara Çocuk Tiyatrosu; "Aman Aman, Elele Kız Oğlan" adlı çocuk oyununu, Grips Tiyatrosunda ve birçok okulun gösteri salonlarında sergiliyorlar.

"Aman Aman, elele Kız Oğlan'ı" Alman Volker Ludwig yazmış ve Grips Tiyatrosu, "Mannomann" adıyla Almanca olarak sergilemişti. Berlin'de yaşayan Türkiyeli çocuklar ise ilk defa profesyonel bir çocuk tiyatrosundan, güçlü bir kadrodan "Mannomann'ı" Türkçe olarak seyredebildiler.

Ankara Çocuk Tiyatrosu, iki akşam ünlü Grips Tiyatrosunda oyunu sahneledikten sonra özellikle Türkiyelilerin yoğun olarak yaşadığı Kreuzberg ve Wedding'in ilkokullarında 37 gösteri sunuyor.

Oyunda; patronların işçiler, erkeklerin kadınlar, ailelerin çocuklar üzerindeki baskıları ustaca sergileniyor. Yetişkinlerin ve çocukların bir arada rahatlıkla seyredebilecekleri bir oyun.

OKURLARDAN

Yurtdışında çalışmak zorunda bırakılan biz Türkiyeli işçiler Kapitalist yoz kültüre karşı tutarlı olarak mücadele etmeliyiz.

Özellikle devrimci düşünceye sahip olmayan Türkiyelilerin ezici çoğunluğu burjuva kültürüne karşı özen göstermekte veya o kültürü benimseyerek gittikçe yozlaşmaktadır.

Yaşadığımız Almanya'nın, kapitalist bir ülke olması ve gençlik ile işçileri uyutmak için envay çeşit araç ve gereçlerin bulunması bu yozlaştırmayı daha da kolaylaştırmaktadır.

Yurtdışında yayınlanan çeşitli (demokrat-devrimci) dergiler burjuvazinin yoz kültürüne karşı halk kültürünü yaymaya çalışılırsa da gerek sınırlı gerekse bu işi meslek edinmediklerinden pek yeterli olmadı.

Yayın hayatına yeni başlayan Yabanel, daha şimdiden bu görevi yüklenmiş görünüyor. Görüşüme göre Yabanel bu görevi gelecek yıllarda daha da onurlanarak yerine getirecektir.

Yabanel'e şimdiden başarılar dilerim.

Ali Aslan

YABANEL!

Nedendir bilmem;

Ağlarınız hep

Çile için mi yaratıldık yoksa ?

Yoksa hayat bir rüya mı?

Umut, deryaların ötesinde.

Daha yakın olmasını,

Uzatınca elime deşmesini,

Düşünemiyorum hiç.

Yabanel benim paralelimde.

Açmış acımasız kapılarını.

Her şeyimi almış Yabanel benim.

Aynada gördüğüm ağaran saçım,

Anımsatıverdi, Yabanel'lerde.

Yaşadığım çileleri...

İbrahim Kes

OKURLARA

Yılda on sayı dergi yayınlıyacağız. Her bir dergi 2 DM. masrafında. Yıllık abone 20 DM., altı aylık 10 DM. olarak tespit edildi. Ayrıca okurlarımız da karınca kararınca yardım edebilirlerse memnun oluruz.

*Tüm demokratik kuruluşlar, sanatsal ve kültürel faaliyetlerini Yabanel aracılığı ile kitlelere duyurabilir. Ancak yayınlanması istenen yazı veya haberin en geç her ayın 8. gününe kadar bize ulaştırılması gerekmektedir.

*Yabanel okurlarından yazı, şiir, fotoğraf, karikatür, hikaye vs. bekliyor. Eserlerimizi gönderelim, onları kitleye ulaştıralım.

*Dergimizde yayınlanan imzalı yazıların sorumluluğu imza sahiplerine aittir. Bize imzalı yazılarla ilgili gelen eleştiriler imza sahiplerine ulaştırılır.

*Yabanel'i okumasını istediğiniz akraba ve dostlarınızın adreslerini bize postalarsanız onlarla irtibata geçeriz. Almanya, Hollanda, Belçika, İsveç, İsviçre ve Fransa'da veya başka bir ülkede de olabilir.

Kan Ter İçinde

Yapıcılar türkü söylüyor
Yapı türkü söyler gibi yapılmıyor ama.
Bu iş biraz zor.
Yapıcıların yüreği
bayram yeri gibi cıvıl cıvıl
ama yapı bayram yeri değil,
yapı yeri toz toprak.
Çamur, kar.
Yapı yerinde ayağın burkulur
ellerin kanar.
Yapı yerinde ne çay her zaman şekerli
her zaman sıcak,
ne ekmek her zaman pamuk gibi yumuşak
ne herkes kahraman
ne dostlar vefalı her zaman.
Türkü söyler gibi yapılmıyor yapı
bu iş biraz zor,
zor ama
yapı yükseliyor, yükseliyor.
Saksılar konuldu pencerelere
alt katlarında.
İlk balkonlara güneş taşıyor kuşlar
kanatlarında
Bu yürek çarpıntısı var her putrelinde
her tuğlasında
her kerpicinde
Yükseliyor, yükseliyor yapı
kan ter içinde.

1929

NAZIM HİKMET